

METODICKÝ POKYN ÚKSÚP č. 6/2026

**„Metodický pokyn monitoringu cikády viničovej (*Scaphoideus titanus*) vo
vinohradoch“**

Ing. Vladimír Urmanič
generálny riaditeľ

Číslo záznamu: 12910/2026

Číslo spisu: 18088/2026-220

Dátum: 27.03.2026

Účinnosť od: 01.04.2026

Účinnosť do: dobu neurčitú

Vypracoval: Ing. Stanislav Barok

Za riadenie dokumentu: Ing. Lenka Štelmáková

Preskúmanie: každý rok

Obsah

Článok 1	3
Úvod.....	3
Článok 2	3
Opis cikády viničovej (<i>Scaphoideus titanus</i>)	3
Článok 3	3
Vývojové štádiá cikády viničovej	3
Článok 4	4
Miesta pozorovania	4
Článok 5	4
Obdobie a spôsob pozorovania.....	4
Článok 6	6
Prílohy	6
Článok 7	6
Účinnosť	6
Príloha	7

Článok 1

Úvod

Metodický pokyn ÚKSÚP č. 6/2026 popisuje postup vykonávania monitoringu cikády viničovej (*Scaphoideus titanus*) vo vinohradoch. Je určený metodikom Odboru ochrany rastlín (ďalej len „OOR“), inšpektorom Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave (ďalej len „ÚKSÚP“) a širokej odbornej, najmä vinohradníckej verejnosti. Monitoringom sa zisťuje prítomnosť nýmfov alebo dospelcov (imág) cikády viničovej na viniči.

Článok 2

Opis cikády viničovej (*Scaphoideus titanus*)

- Cikáda viničová má jednu generáciu do roka.
- Prezimuje v štádiu vajícok nakladených do kôry dvojročného a staršieho dreva.
- Imágo je pohlavne dospelý jedinec hmyzu (**dospelce**).
- Dospelce cikády sú dlhé 5 - 6,5 mm, článkovitého tvaru, pestrejšie sfarbené ako larvy, hrdzavohnedé na hlave, hrudi a krídlach so svetlo okrovými škvrnami. Škvrnny sú na chrbte pretiahnuté do tvaru slzičiek. Samce majú na hlave 3 priečne hnedé pružky, samičky iba jeden širší pruh. V hornej polovici prednej časti krídel a v ich koncovej časti prechádza sfarbenie do tmavohnedej až čiernohnedej.
- Dospelce sa vyskytujú od júna do septembra. Žijú asi 1 mesiac, maximálna aktivita prebieha od neskorých popoludňajších hodín do rána, optimálna teplota je 22°C a viac. Dospelce sa vyskytujú mimo napadnutej vinice max. do 25 - 30 m od nej, pasívne sa šíria vetrom.
- Kladenie vajícok prebieha v auguste až septembri, najčastejšie do trhlín kôry dvojročného a staršieho dreva jednotlivo alebo v skupinkách po 10 - 12 kusoch. Vajíčka sú mierne sploštené, priesvitné asi 1 mm veľké. Najprv sú biele, ku konci vývoja žlté a vo vnútri sú viditeľné červené oči lariev. Samička nakladie počas života v priemere viac ako 60 až 130 vajícok v závislosti od podmienok.
- Vyliahnuté larvy cicajú na spodnej strane listov v dolnej časti krov. Larvy sú bezkrídle, priesvitné, krémové až žltobiele s dvomi hnedými škvrnami na posledných článkoch zadočka. Posledné štádium je asi 5 mm dlhé. Cikáda prejde cez 5 vývojových štádií, ktorých vývoj začína od polovice mája do polovice júla.

Článok 3

Vývojové štádiá cikády viničovej

Cikáda viničová má 5 instarov (vývojových štádií, N1 až N5), ktorých vývoj začína od polovice mája do polovice júla.

Stručné informácie k jednotlivým štádiám:

- N1 – veľkosť 1,5 mm, priesvitné, na konci zadočka majú dve hnedé bodky, ktoré zostávajú počas celého vývoja, nymfa nie je schopná fytoplazmu zlatého žltnutia viniča (ďalej len „GFDP“) ani nacicat', nymfa N1 je málo pohyblivá
- N2 – priesvitné, svetlo krémové až žltobiele, nymfa je schopná GFDP nacicat', ale nie je schopná prenosu, nymfa N2 je málo pohyblivá
- **N3 – žlté, pohyblivé a odskakujú, nymfa tohto štádia teoreticky začína byť schopná prenosu GFDP;**
- N4 – veľkosť 4 mm, hnedé škvrny na tele, prenos GFDP;
- N5 – veľkosť 5 mm, kombinácia tmavých a svetlých škvŕn, prenos GFDP;
- Dospeliec – prenos GFDP.

Článok 4

Miesta pozorovania

Pozorovanie sa vykonáva vždy aspoň na jednom z pozemkov obhospodarovaných jedným užívateľom.

V prípade viac pozemkov obhospodarovaných rovnakým užívateľom musia byť jednotlivé pozorovacie miesta vzdialené medzi sebou maximálne 500 m.

Z každého miesta pozorovania sa vedie pravidelná evidencia výskytu cikády viničovej.

Článok 5

Obdobie a spôsob pozorovania

Pozorovanie nýmf sa vykonáva raz týždenne najneskôr od 1. dekády mája od fenofázy BBCH 18 (od 8. listu) do konca júla. Pozorovanie sa vykonáva v skorých ranných hodinách pri nižšej aktivite cikád.

Postup pozorovania nýmf:

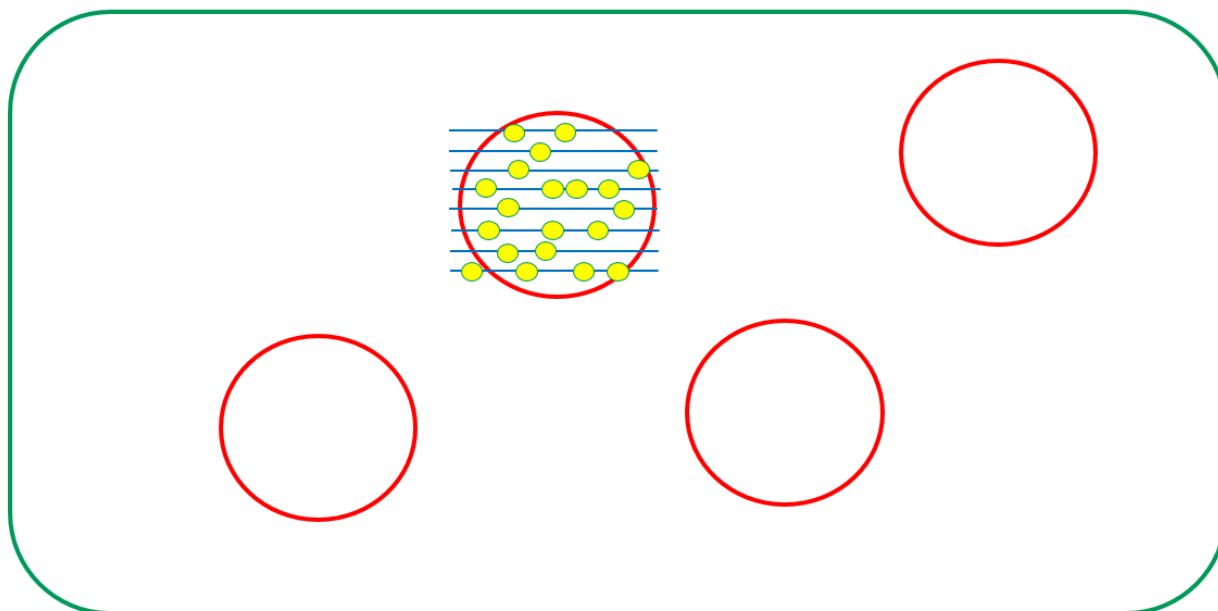
- Vykoná sa vizuálna prehliadka minimálne 400 listov, to znamená na minimálne 4 miestach, v rôznych radoch sa prehliadne na 20 rastlinách vždy 5 listov ($4 \times 20 \times 5 = 400$ listov). Maximum výskytu treba očakávať v strede vinohradu.
- Pozorovanie sa začína od listov umiestnených na spodnej časti letorastov v blízkosti staršieho dreva alebo kmienkov.
- Mladšie štádia nýmf sa zdržujú prisadnuté na spodnej strane listov, neskoršie štádia sa môžu objavovať výnimočne aj na vrchnej strane listov.
- Štádia N1 a N2 sú málo pohyblivé, presúvajú sa iba lezením. Od štádia N3 sú pohyblivejšie a pri vyrušení odskakujú.
- Odskakovanie je typické správanie cikády viničovej, vďaka ktorému sa dajú odlíšiť od iných nýmf cikád, ako sú *Empoasca vitis* alebo *Zygina rhamni*, ktoré sa pohybujú cikakovito alebo laterálne/bočne na povrchu listu pri vyrušení. Ďalším charakteristickým znakom, ktorý pomáha odlíšiť nymfy cikády viničovej od napr. *Empoasca vitis* alebo

Metcalfa pruinosa sú dve čierne škvrny na poslednom článku bruška. Avšak dve bočné čierne škvrny na poslednom článku bruška majú aj nymfy cikády *Phlogottetix cyclops*.

- Pozorovanie sa vykonáva tak, aby nedochádzalo k predčasnému vyrušeniu jedincov pri prechádzaní porastom. Tieň by nemal dopadať pred pozorovateľa, teda v priebehu pozorovania na kontrolované časti rastlín.
- Listy je nevyhnutné rýchlo otáčať z dôvodu odskakovania nýmfov od štádia N3.
- Z dôvodu vyrušovania cikád počas pozorovania sa odporúča ďalší ker kontrolovať o 5-10 m ďalej.
- Nakoľko je veľkosť nýmfov od 1,5 mm (N1) do 5 mm (N5) je vhodné využívať pri pozorovaní lupu.
- Na prítomnosť cikád môžu poukázať aj ich zvlečené pokožky (exúvie) na listoch. To znamená, že na spodnej strane toho istého listu sa môžu nachádzať larvy aj exúvie. Treba ich vedieť odlíšiť. Platí to aj pri kontrole účinnosti aplikovaných insekticídov, kedy si netreba mýliť exúvie so živými a mŕtvymi nymfami!
- Do evidencie sa k príslušnému dátumu zaznamená počet zistených nýmfov cikády viničovej podľa vývojového štádia, napr. 20 (N1), 5 (N2) a pod.

Schematické znázornenie pozorovacích miest:

400 listov na 4 miestach, v rôznych radoch 20 rastlín po 5 listov

Pozorovanie dospelcov žltými lepovými doskami treba začať od začiatku júna a ukončiť do konca septembra.

Postup pozorovania dospelcov:

- Na každom mieste pozorovania sa v poraste umiestnia žlté lepové dosky v počte minimálne 3 ks/ha v každom 6.-10. rade, ktoré sa umiestnia minimálne 50 m od seba vo výške približne 1 meter nad zemou (v zóne listov).
- Kontroluje sa minimálne raz za týždeň.
- Pri každej kontrole lepových dosiek sa zachytené jedince odstránia alebo označia, aby nedošlo k ich opakovanej evidencii. Pri veľkom počte nalepených jedincov je vhodná výmeny lapača za nový.
- Maximálna letová aktivita je od neskoršieho popoludnia do rána (v tomto čase dňa sa odporúča aj chemické ošetrovanie).
- Do evidencii sa k príslušnému dátumu zaznamená počet zistených dospelcov cikády viničovej.

Hospodársky prah škodlivosti je stanovený na 3 ks/lapač za týždeň.

Spôsob nahrávania údajov z pozorovaní do Centrálného údajového repozitára (CÚR) tvorí samostatná príloha – Manuál pre hlásenia o výskyte škodcov a spracovanie signalizačnej správy.

Článok 6

Prílohy

Obrázková príloha nýmfa a dospelcov cikády viničovej (zdroj ÚKZÚZ).

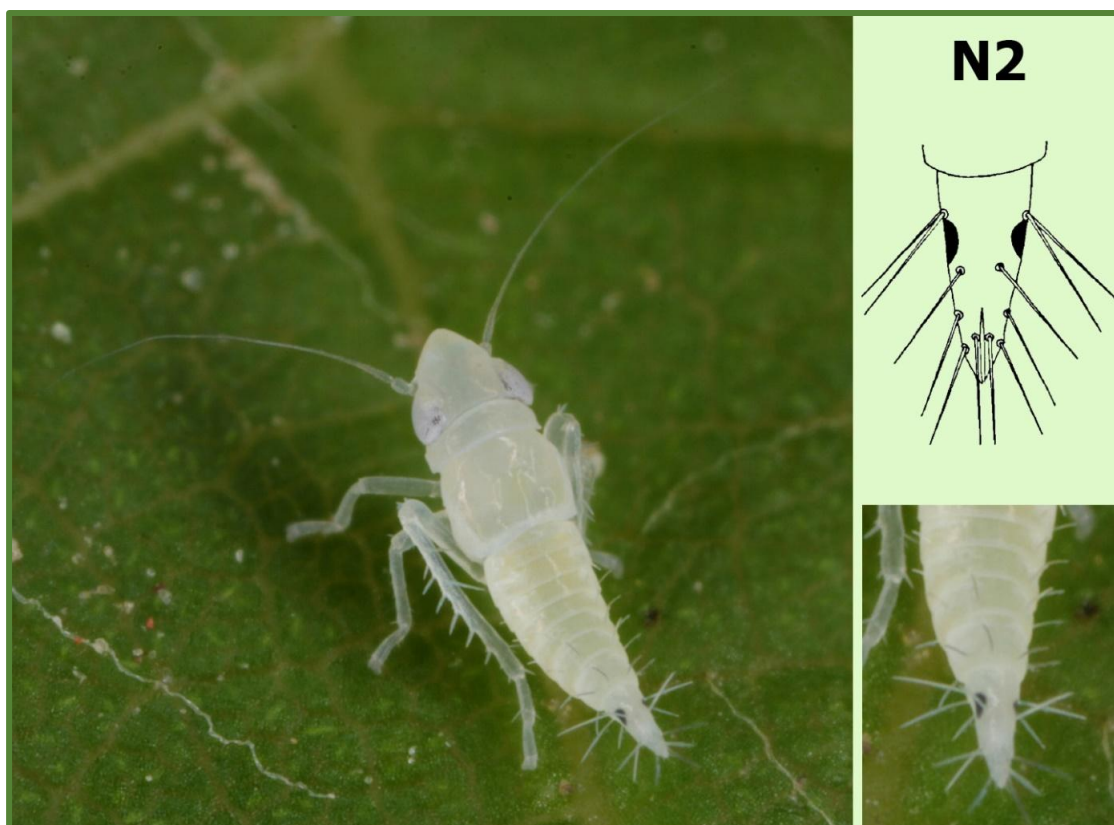
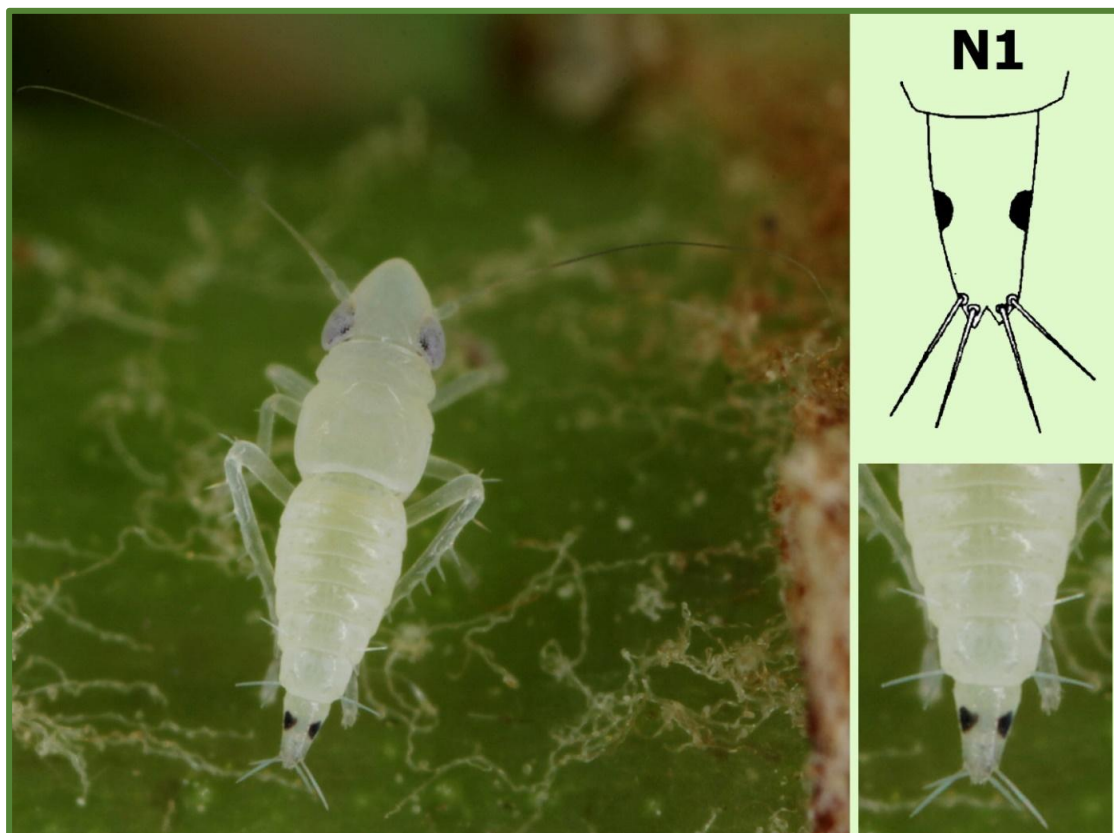
Článok 7

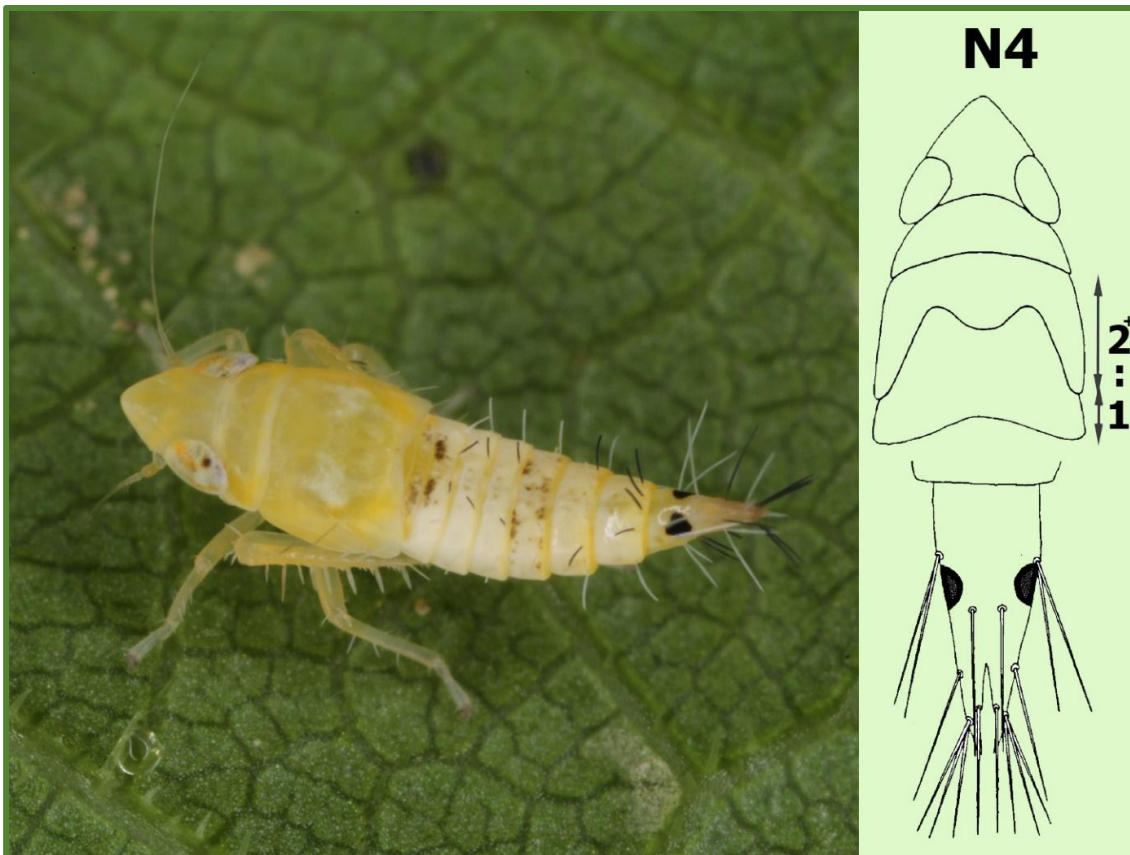
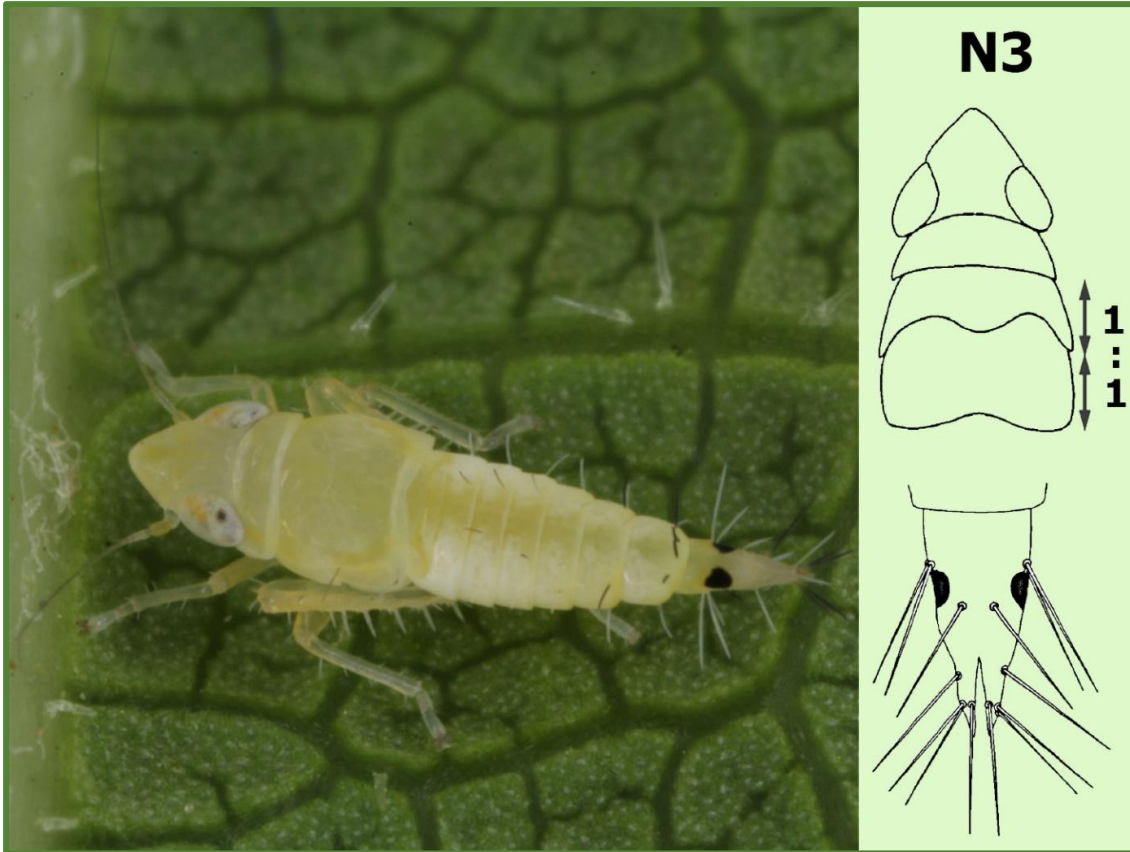
Účinnosť

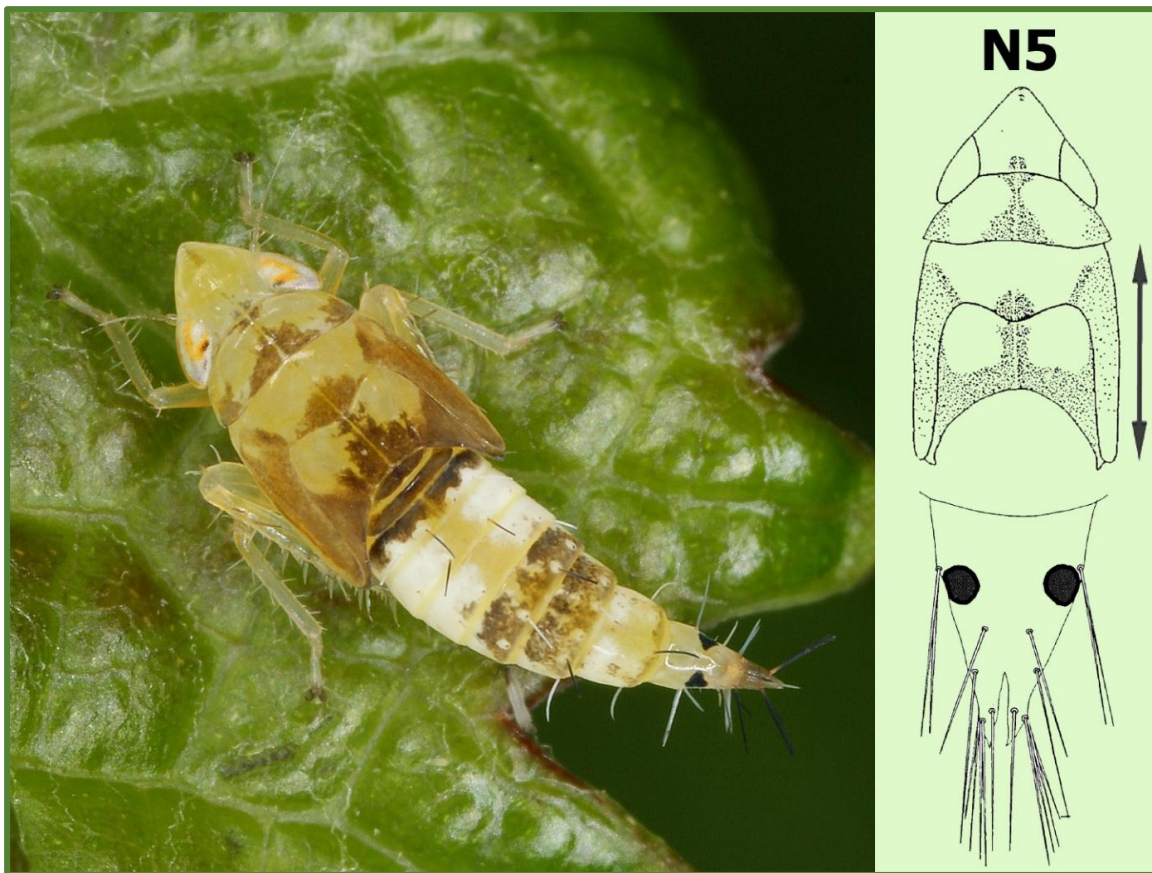
Tento metodický pokyn ÚKSÚP je platný dňom schválenia generálnym riaditeľom ÚKSÚP a je účinný od 1.4.2026.

Príloha

Obr. 1–5 Prehľad jednotlivých vývojových štádií nýmfc cikády viničovej

Obr. 6 Dospeliec cikády viničovej

Obr. 7 Dospeliec cikády viničovej na lepovej doske

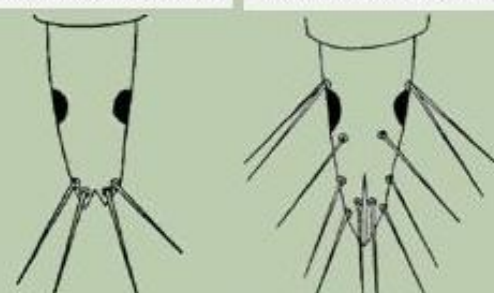

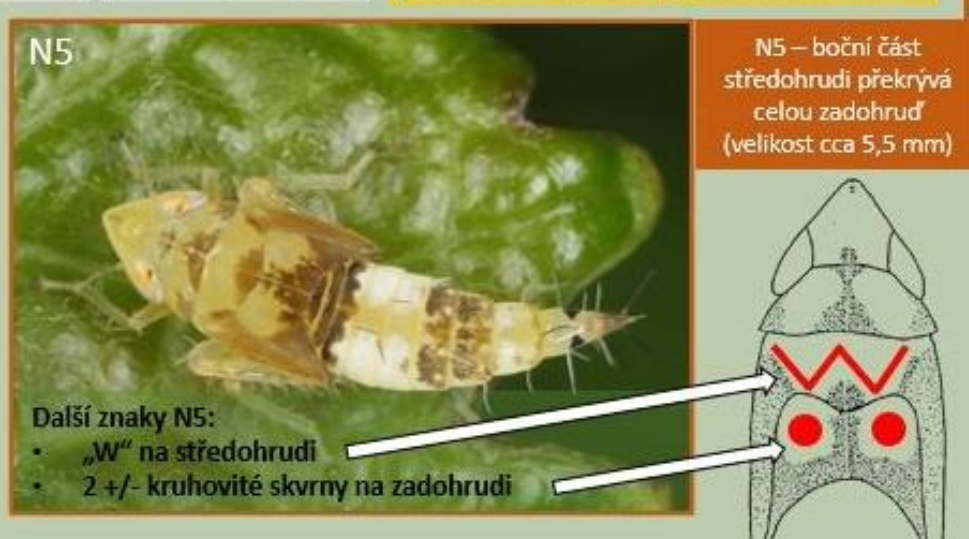

Obr. 8 – Lepová doska s označenými predchádzajúcimi úlovkami cikády viničovej

Obr. 9 Postup diagnostiky nýmfc cikády viničovej

Rozlišení jednotlivých vývojových stupňů nymf kříška révového pro načasování nejefektivnějšího ošetření

bělavé zbarvení těla (N1 + N2)	žlutavé zbarvení těla (N3 + N4)	výrazná hnědá kresba i na hrudních člancích (N5)	
<p>N1 – pouze 4 sety na konci posledního zadečkového článku (velikost cca 1,8 mm)</p> <p>N2 – poslední zadečkový článek celý obrvený (velikost cca 2,4 mm)</p>	<p>N3 – poměr boční části středohruď a zadohruď je cca 1:1 (velikost cca 3,3 mm)</p> <p>N4 – poměr boční části středohruď a zadohruď je cca 2:1 (velikost cca 4,3 mm)</p>	<p>N5 – boční část středohruď překrývá celou zadohruď (velikost cca 5,5 mm)</p>	
			
			
		 <p>Další znaky N5:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „W“ na středohruď • 2 +/- kruhové skvrny na zadohruď 	